

ZOR ve ÇETİN YOLCULUK

Av. Özdemir ÖZOK*

Yıllardır üzerinde çeşitli görüşler ileri sürülen, hakkında ciltlerle kitap yazılan, kimilerine göre Türkiye'nin tek kurtuluş yolu, kimilerine göre, Lozan'la yaşam bulan Türkiye Cumhuriyeti'ni sonlandıracak bir macera olarak değerlendirilen Avrupa Birliği ilişkilerinde 3 Ekim 2005 günü yeni bir döneme girilmiştir.

Girilen bu yol çetin engellerle dolu, zorlukları olan bir yoldur. Bizler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesindeki "*çağdaş uygarlık*" hedefine ulaşmamızı kolaylaştıracak bu yolculuğa uç düşüncelerle yaklaşmıyor, siyasal, sosyal, ekonomik ve mali yönleri yanında, Avrupa Birliği - Türkiye ilişkilerinin tarihsel süreç içinde gelişimini objektif bir biçimde değerlendirmeye ve ulusumuz için yararlı olan yanlarını tespit etmeye ve yanlışlıklardan korunmaya çalışıyoruz.

1919'ların karanlık ortamında, Anadolu topraklarından bir güneş gibi parlayarak doğan genç Türkiye Cumhuriyeti, çağının çağdaşı olma iddiasıyla uluslararası arenaya çıkmış ve kuruluşundan itibaren hep çağdaş değerlere yönelmiştir. Hiç çekinmeden söyleyebiliriz ki, bugün vardığımız aşama o günlerin birikiminden güç ve cesaret almıştır.

Ancak, kimilerinin içine sindiremediği, savunmaktan çekindiği ve hatta rahatsız olduğu bazı kavram ve kazanımlar, zaman içinde bilinçli bir biçimde yıpratılmış ya da içleri boşaltılmıştır. Böylece başlangıçta akıl almaz bir hızla gerçekleştirilen devrimlerin hızı kesilmiş ve bir çok konuda başlangıç noktasından gerilere düşülmüştür. Kuruluş felsefesine bağlılık yanında, devrim ateşi ve değişim heyecanı aynı sıcaklıkta

* Türkiye Barolar Birliği Başkanı.

sürdürülebilse, Cumhuriyet'in kazanımları korunarak bilinçli nesiller yetiştirilebilse, eğitiminden, adaletine, sosyal güvenliğinden insan haklarına, sanatından kültürüne, sporundan sağlığına, biliminden teknolojisine, kısaca toplum ve devlet yapısı devrimlere uygun bir biçimde gerekli değişimi gerçekleştirebilse idi bu gün kapısında bekletildiğimiz Avrupa Birliği bize aynı direnci gösteremez, belki de biz Birliğe girmek için kimi koşullar ileri sürebilecek konumda bulunurduk.

Ama üzülerken ifade etmek gerekiyor ki, popülist ve öngörüsüz, günübirlik politikalar sonucu ülkemiz bırakınız Avrupa Birliği standartlarını, bir çok konuda üçüncü dünya ülkelerinin gerisine düşürülmüştür. Yıllar içinde toplumsal dokuya zarar veren ve devrimlerin yerleşmesine direnç gösteren ağalık, şeyhlik gibi feodal yapılar yanında, cemaatlar, tarikatlar, cemiyetler ve ocaklar gibi kimi dinsel yapılar varlıklarını giderek etkinleşen bir biçimde sürdürebilmişler; bütün bunlardan daha tehlikeli olarak etnik ayrılıkçı eylemler ulusal bütünlüğümüzü tehdit etmeye başlamıştır. Bu gün Avrupa Birliği ilişkilerini biçimlendiren siyasal düşüncenin ve yine konunun çığırtaşığını yapan bir çok kesimin, kısa süre önce konuyla ilgili görüş ve düşünceleri anımsandığında, Avrupa Birliği - Türkiye ilişkilerinin hangi nedenlerle bu denli savunulduğu ve nasıl sonlanacağı konularında ciddi kaygılar taşımaktayız.

Ancak geline bu aşamadan sonra, kimi kaygı ve endişeler yanında, Avrupa Birliği'ne girip girmeme hesaplarını bir yana bırakarak, hedefimiz olan “*çağdaş uygarlık seviyesine*” ulaşmak bağlamında, halkımızın esenliği ve ülkemizin kalkınması yönünde, ulusal çıkarlarımız adına gelişim ve değişimden yana duruşlar sergileyerek bu süreci en yararlı biçimde değerlendirmek gerekmektedir.

Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinin yol haritasını oluşturan 3 Ekim 2005 günlü “*Müzakere Çerçeve Belgesi*” dikkatlice incelendiğinde sonucu önceden kestirilemeyen bir sürece girildiği anlaşılmaktadır. Müzakere çerçeve belgesi, “*Müzakerelerin Kuralları*”, “*Özü*” ve “*Prosedürü*” olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. “*Müzakerelerin Kuralları*”yla ilgili bölümde; Türkiye’den beklentiler yanında, müzakerelerin ilerlemesi ve askıya alınmasına ilişkin koşullara, “*Müzakerelerin Özü*” adlı ikinci bölümde Türkiye’nin Avrupa Birliği müktesebatına ilişkin sorumluluklarına, “*Müzakerelerin Prosedürü*” adlı üçüncü bölümde de Avrupa Birliği’nin müzakereler süresinde atabileceği adımlara yer verilmektedir. Bu üç bölümde genel esasları çizilen ve ilkeleri konulan Avrupa Birliği’ne

üyelik müzakerelerinde otuz beş bölümde görüşmeler sürdürülecektir. Bunlar; malların serbest dolaşımı, iş gücünün serbest dolaşımı, yerleşme hakkı ve hizmet sağlama özgürlüğü, sermayenin serbest dolaşımı, kamu ihaleleri, şirketler hukuku, fikri haklar hukuku, rekabet politikası, mali hizmetler, bilgi toplumu ve medya, tarım ve kırsal kesim kalkınması, gıda güvenliği hayvan ve bitki sağlığı politikası, balıkçılık, ulaştırma politikası, enerji, vergilendirme, ekonomi ve para politikası, istatistik, sosyal politika ve istihdam, şirketler ve sanayi politikası, Avrupa üzerinden giden ulaştırma ağları, bölgesel politika, hukuki ve temel haklar, adalet özgürlük ve güvenlik, bilim ve araştırma, eğitim ve kültür, çevre, tüketim ve sağlık koruması, gümrük birliği, dış ilişkiler, dış güvenlik ve savunma, mali kontrol, mali ve bütçe koşulları, kurumlar ve diğer konular olarak sıralanmıştır. Kuşkusuz bu konuların müzakereler sırasında taranması çalışmalarını Hükümet yürütecektir. Ancak çalışmaların tümünün Hükümet'e bırakılmasının da doğru olmadığına, yurttaşlardan başlayarak, tüm kurum ve kuruluşlarında kendine düşen sorumluluğu üstlenerek uyum ve entegrasyon konusu başta olmak üzere, her alanda gerekli destek ve katkıyı vermeleri, uyarılarda bulunmaları gerektiğine inanmaktayız.

Bu bağlamda geçmişten günümüze, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti ve bağımsız yargı gibi kurum ve kavramları savunan, bu kavramların yaşama geçmesi için duraksamadan mücadele veren barolarımız ve Türkiye Barolar Birliği'ni bu dönemde büyük sorumlulukların beklediğinin bilincindeyiz.

Yazının başında belirttiğim iki uç görüşte olduğu gibi *"karşıt düşüncelerin bir anlamda Avrupa Birliği üzerinden hesaplaşması"* sonucuna varacak aşırılıklardan kaçınılarak bu süreci halkımız, toplumumuz ve ülkemiz için en verimli bir şekilde değerlendirmek gerektiğine inanıyorum. Baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin konunun politik ve ekonomik yanından çok hukuki yanı üzerinde titizlikle durarak, özellikle yargı bağımsızlığı, savunmanın bağımsızlığı ve sağlıklı işleyen bir adalet sisteminin batı standartlarına uygun bir biçimde yaşama geçmesi için çaba göstermesi gerektiğine inanmaktayız. Seri, düzenli ve iyi işleyen bir yargı sistemi, Avrupa Birliği'nin anayasası niteliğinde olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen *"adil yargılanma"* hakkının özünü oluşturmaktadır. Bu nedenle, adalet sistemimizin standartlarını Avrupa Birliği ölçülerine çıkarma uğraşları yanında,

hukuk devleti ve tam bağımsız yargı konularındaki hedeflerimizden de sapmamak gerekmektedir.

Türkiye Barolar Birliği olarak yıllardır gözlemci üye statüsüyle katıldığımız CCBE “Avrupa Birliği Üyesi Devletler Barolar Birliği”nin 13 Ekim 2005 günlü yönetim kurulu toplantısına, 3 Ekim 2005 günlü gelişmelerin bir sonucu olarak, birlik başkanından mutlaka katılmamızı isteyen telefon çağrısı aldım. Bu çağrının önemli bir gelişme olduğuna inanmaktayım.

Varılan noktada, abartısız ve ön yargısız değerlendirmelerle, demokrasi, insan hakları, hukuk devleti ve yargı bağımsızlığı standartlarımızı Avrupa Birliği düzeyine çıkarmanın yol ve yöntemlerini geliştirmenin gerekliliği dolayısıyla, koşullarımı zorlayarak CCBE’nin 13 Ekim 2005 günlü yönetim kurulu toplantısına katılarak Avrupa Birliği - Türkiye ilişkileri yanında, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti konuları hakkındaki görüş ve düşüncelerimizi aktarmayı görev bildim. Özellikle demokrasinin iyileştirilmesi, insan haklarının yaşama geçirilmesi, hukuk devleti ilkelerinin ödünsüz uygulanması konularında, ortak proje ve çalışmalar yapmak önerisinde bulunacağım. Böylece nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, yani müzakereler sonunda tam üyelik, olur ya da olmaz. Onu bugünden tahmin etmek mümkün değil, kaldı ki en az on yıl süreceği öngörülen bir süreç sonunda, bu kadar hızlı değişen ve gelişen dünya koşulları karşısında Avrupa Birliği’nin geleceğini kestirmekte pek mümkün olmamaktadır. Bu gerçek karşısında, kimi ciddi endişeler taşıdığımız müzakere sürecini, sürekli ağıt yakarak değil, ulusal çıkarlarımıza uygun nasıl değerlendiririz konusunu düşünmenin ve gündeme getirmenin yararları yanında, yeni ve kalıcı projeler üretmenin daha uygun olacağına inanmaktayız. Gelecek günler Türkiye Barolar Birliği’nin bu konularda nasıl bir çalışma yöntemi geliştirdiğini, hangi projelere imza attığını açıklıkla gösterecektir. Ortak aklın öncülüğünde, ulusal bilincin güvencesinde geliştirilecek düşünce ve projelerin ülkemizin geleceği, halkımızın esenliği ve toplumumuzun mutluluğuna katkı sunmasını diliyorum.